

"ברוכים הבאים", שבו לביתם וה"עולים" הופכים להיות "מהגרים", כדרכו של עולם, ומופנים לאהליהם.

חזי לושבן מתאר את מפעל ההיקלטות באמצעות סיפורו של גיורא יוספטל, שניצח על המלאכה בשנים הראשונות לאחר קום המדינה, שהן שנות השיא של הגירת ההמונים. איני יודע אם דרך זו היה בה כדי להקיף את הנושא, מהגם שרוב החומר, כפי שנאמר באחרית-דבר, באה לו למחבר מעובדי הקליטה ומארכיוני הסוכנות היהודית. מכל מקום מתקבלת תמונה נאמנה ומרתקת למדי, אולי הודות לחיכוך בלתי-הנמנע בין מחלקת העליה למחלקת-הקליטה, שהגיע את אנשי הקליטה לחשוף פרטים רבים על זרמי העליה השונים כדי להצביע על הקשיים העצומים שעמדו לפניהם בעבודתם.

רבים התחומים בהם דן הספר והם מקיפים את כל חייהם של הנקלטים. כך, למשל, מביא המחבר חומר רב על העברת הנקלטים אל נכסי הערבים הנפקדים בערים ובכפרים הנטושים, לאחר שמחנות-המעבר שלהם מלאו על גדותיהם, ועל הקמת המעברות הראשונות. כן דן הספר בבעיית הבריאות של העולים, שהיתה מן הגורליות, והוא מביא ראיונות עם רופאים וראשי-מעברות באותן שנים המספרים על המחלות המגפתיות והמידבקות שהביאו אתם יוצאי ארצות שונות. כן דן הספר בהסתגלותם של הנקלטים ל"אורח-החיים הישראלי כגון ביחסם לאשה, לאוכל, וללבוש.

קביעת מעשיהם של אנשי הקליטה בתוך המסגרת של אותן שנים יש בה ללמד עליהם זכות, אף שהמעשים עצמם זכו בשעתם ל"קיתונות של ביקורת עזה. לאחר קריאתו של ספר, בפרספקטיבה של השנים שחלפו בינתיים, הרבה ממעשיהם של הקולטים מסתברים והיחס אליהם הוא יחס של השתתפות ולא של התנגדות דווקא. על-כליפנים, עד שתיכתב ההיסטוריה של הקליטה, יהיה ספר זה של ח. לושבן מורה-דרך נכבד, בזכות עצמו, ואף מי שיבוא לכתוב את תולדותיו של אותו מפעל חברתי חייב יהיה להודק לן.

ד. ר.

הבטן, וכי אחרי ככלות הכל צדקתי, שגם אם יעשו לי הרבה גיתוחים—לא יעיל כלום".

הילד הקטן התבגר יותר מכפי גילו, והוא מבין ויודע את מצבו לאשורו: "אלא שאינם מבינים כי אני כבר עברתי את משבר הייאוש הגדול, וכי לאחריו כבר חייתי אף במצב של אדישות מוחלטת, ובכן מה? ואם פחת—אז מה? זה-זה. העיקר שיניחו אותי לנפשי, מעכשיו, ושיחילו מלהתאכזר אלי. כמה שאחיה—אחיה, ואין שאחיה—אחיה..." הספר כולו רווי צער, סבל וזעקתו של הילד הקטן. האמת הטראגית שבו מלווה את הקורא גם לאחר הקריאה, העובדה שהספר נכתב בידי אביו של הילד, המקדיש את ספרו לבנו, מוסיפה על כנותם של הדברים.

י. פ.

איש יוצא אל אחיו

נושא ה"עליה" הוא מן הנושאים הנדרשים ביותר בכתיבה התעודית. "עולים", וכן שליחים שגשלו מטעם המוסדות לחוץ-לארץ ואנשיהם בארץ, הירבו לתאר אותה על פניה השונים. זהו נושא המשופע במסעות מסמרי שער בהרי האטלס, במדבריות ערב, על-פני נהרות ארץ-הנהריות, וכן משופע הוא בתוכים כים בנמלים אקזוטיים, בעלילות אלף-לילה ולילה על-פני שבעת-הימים.

מגילות כותבות הרבה עסקו בנושא זה, על-הרוב מתוך פאתוס, שהוא תחליף זול ונוח לחזון, או אולי מוצר-לוואי שלו. מעטים טרחו לכתוב עניינית על היקלטותם של יוצאי הארצות השונות בארץ הזאת, על קשייה וסכנותיה של הקליטה. ספרו של חזי לושבן, "איש יוצא אל אחיו", הוא כמדומה אחד הספרים הבודדים בו מתגלה יום-המחרת שלאחר העליה אל חוף הארץ, לאחר שהעסקים, שגם, שוהפיעו בנמלים תחת כרזות תכלית-לבן

* חזי לושבן: איש יוצא אל אחיו; הוצאת עם עובד, 1968; 293 עמ'.